

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštnizajem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrť leta 1 K. Naročnina za Novčijo 3 K, za druge kvartale 2 K. Kdor hoči sam poslati, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje "Slovenskega Gospodarja" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Korolška cesta št. 5. — Rotopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korolška cesta št. 5, vsprejema naročnine, iskanje in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inzerati se sprejemajo do tista splošna. — Na zapise reklamacije se poštnine prost.

Na sveti večer hudi boji z Rusi.

Na sveti večer in celo sveto noč Rusi hudo napadali naše čete. — Rusi zasedli Jaslo in Krosno. — Naši se umaknili ob Dukla-prelazu. — Uszoški prelaz v Karpatih naši osvojili. — Srbi razstrelili most med Belgradom in Zemunom. — Boji na Jadranskem morju. — Francozi izgubili v osem dnevnem napadanju 20 gorskih utrd in do 200.000 mož. — Turki poročajo o uspehih nasproti Rusom in Angležem. — Sv. Oče se nadalje poteguje za mir. — Črno-vojniki letnikov 1887, 1888, 1889, 1890 vpoklicani.

Vedno naprej!

Vedno naprej in za to tudi vedno kvišku! Z velikim blagoslovom se izpolnjuje to geslo nad našim listom. Prihodnje leto bo 49. leto, odkar kažemo slovenskemu narodu pot do Boga, do poštenosti, do sreče in do zadovoljnosti. V veseljih in žalostnih dneh smo stali ob strani našega ljudstva, z njim smo se veselili, a z njim tudi trpeli. Marsikatero vojsko smo vojevali, a obhajali tudi marsikatero zmago.

Težke čase imamo sedaj, a ravno sedaj nam izkazuje slovensko ljudstvo svoje zaupanje bolj kakor kdaj poprej. Nikdar še nismo imeli toliko sotrudnikov iz vrst slovenskega ljudstva, nikdar še toliko naročnikov, a gotovo tudi nikdar toliko čitateljev kakor sedaj. Slovensko ljudstvo si samo piše svoj list, lahko rečemo s ponosom, ako pregleđamo vrste naših sotrudnikov. Celo na bojišču ne pozabljajo slovenski mladeniči in moške na nas. Kadar jim dopušča čas, vzamejo svinčnik ter nam poročajo iz taborov, strelskih jarkov ter iz bolnišnic svoje vojne dogodke. Tako stoji vse slovensko ljudstvo s svojim hrabrim vojaštvom na bojišču v zvezi ter se z njim pogovarja in z njim razpravlja o tem, kar sedaj vsakega najbolj zanima.

Ker gremo vedno z ljudstvom naprej, zato tudi dobri Bog blagoslovja naše delo. Naš list neprestano napreduje. Sedaj hitimo s številom svojih naročnikov proti 20.000. In s tem postajamo ne samo na Slovenskem, ampak v Avstriji sploh eden izmed najbolj razširjenih listov. Mi gremo z ljudstvom in z Bogom naprej, in za to tudi vedno kvišku. Hvaležno se klanjamo za tako velik blagoslov ljubemu Bogu ter ga prosimo, da še nadalje podpira in blagoslovja to naše podjetje, ki ima edin namen, služiti njemu v čast in ljudstvu v korist. Hvaležno pa se spominjamo ob tej priliki tudi vseh naših naročnikov, dopisnikov, prijateljev, agitatorjev in somišljenikov, ki so nam bili vedno naklonjeni, magari da je ta naklonjenost zahtevala tudi žrtve od njih. Napredek lista, njegova višina, na kateri stoji sedaj ne samo glede vsebine, ampak tudi glede števila naročnikov, naj jim bo zadovolženje in dokaz, da se niso trudili zaman.

Toda čas ne stoji, mi moramo v drugo leto, in zopet naprej. Prijatelji se ne zapuščajte, za to stojmo dalje skupaj in se podpirajmo! Skrbimo, da bo z novim letom naš list res zahajal v sleherno slovensko hišo. Agitirajmo za nove naročnike! Vedno naprej! Dobrotno nebo pa naj blagoslovi naše delo.

Vsem, ki so z nami, želimo blagoslovljeno, srečno novo leto!

Slike iz vojne.

Angelj smrti jih je zanesel v tujo deželo...

Jožef Hazenmali, sedaj topničar, doma iz Sv. Lovrenca na Drav. polju, piše z dne 5. dec. iz mesta Homonna na Gornjem Ogrskem svojim starišem: "Predragi! Ker se mi je ravnokar ponudilo nekoliko časa, vam pišem par vrstic ter hočem popisati nekoliko čr-

tic iz dosedanjega svojega življenja. Zahvalo iskreno sem dolžen Bogu, da me je dosedaj obvaroval strašnih nesreč, katere sem videl, da so se godile tu v vojski. Prestavljen sem od infanterijske kolone k topničarskemu polku, zapustil in poslovil sem se od mesta Krakov ter se peljal 3 dni in noči ter došel na Ogrsko v mesto Homonna.

Kako žalostne posledice se kažejo povsod, po vsej deželi, sem videl na potovanju iz železnice. Na železniških postajah in restavracijah, kjer je prej rajalo, vrelo in celo vse polno ljudstva, je zdaj vse mirno, povsod vlada globoka tišina. Vse tu in tam sem videl kakor civilnega gospodinjstva, a žalostnega obraza in nekako potrtega srca. Saj ni čudno, ko se odigravajo tako strašni dogodki po svetu.

Ko sem v ponedeljek 30. nov. došel v to mesto, sem šel proti solnčnemu zatonu s svojim tovarišem (ki je od Sv. Jurija na Ščavnici) na hrib blizu mesta ter si ogledal naše in ruske postojanke. Ravnokar se je dovršil hud boj, napodili smo nazaj sovražnika Rusi, ki si je celo predrznil priti čez Galicijo že na Ogrsko. Ko sva stala s tovarišem na hribu ter se ozirala v dolino na mesto, se še je dvigal dim iz več pogorišč, ker so ravnokar Rusi mesto oropali, potem pa večinoma še požgali. Prebivalci so pa zbežali v tuje kraje ter si pri kakih sorodnikih poiskali zavetje, da obranijo svoje življenje.

Ko dospela s prijateljem na vrh tega hribočka, ostrmiva. Pred seboj vidiva strašen prizor, ne vem, ali so to sanje ali je žalobog resnica. Pa oh, gotova resnica je! Veliki kupi mrličev ležijo tam, s krvjo oblit, kazoč zobe in s razprostrtimi rokami, mrtvaška je njih barva, vse kaže, da jih je objel smrtni sen, angelj smrti jih je zanesel v tujo, tisto deželo, kjer ni več trpljenja, prelivanja krvi in preganjanja nobene- ga! Bilo jih je na stotine in stotine, veliko med njimi tudi sovražnikov. Solnce je zašlo in v duhu sem klical k njemu: Oh, solnce zlato, kaj jemlješ že slovo, ne pojdi ti od nas, ne pojdi še za gor! A nič ni hotelo slišati, zatonilo je za gore in tudi jaz sem zapustil s tovarišem to žalostno gomilo! Zdelo se mi je, kakor da bi slišal njega odmev: Dovolj, dovolj krvi je že prelile, ne more je popiti zemlja več...

Končno Vas vse iz srca pozdravljam ter želim vsem iz daljne tujine vesele božične praznike, da bi jih obhajali v vsej sreči in tistem miru, ki ga je božje Dete ta sveti večer prineslo na zemljo!

Slovenski pionirji rešili 440 vojakov nemške Hindenburgove armade.

Slovenski pionir nam piše s severnega bojišča dne 19. decembra:

Naznanim vam, da sem po dolgem hrepenenju vendar enkrat dobil našega "Slovenskega Gospodarja" v roke od doma, daleč sem na rusko mejo blizu Krakova. Z velikim zanimanjem sem čital o junaštvu naših slovenskih polkov, posebno od našega 87. pešpolka, kako se hrabro bojuje za domovino. Tudi mi pionirji od 3. stotnije 3. pionirskega bataljona smo že dostikrat pokazali svojo hrabrost. Bilo je dne 4. septembra pri Jožefovem na Ruskem. Naša stotnija je bila pridržana nemškemu koru. Bilo je levo krilo tega kora, ki se je bojeval pred Lublinom pri naši ar-

madi. Par dni poprej smo napravili most čez Vislo, ki je malo večja kakor Drava. Kar dobimo dne 4. septembra povelje, da moramo most podreti, ker se sovražnik približuje. Ko smo bili s podiranjem mostu gotovi, prikoraka naenkrat na nasprotni breg še 400 nemških vojakov. K sreči smo se imeli 4 ruske lesene ladje, in hitro smo jadrali na ono stran. Ker so bile ladje slabe, smo morali Nemce dvakrat čez Vislo voziti. Seveda so hoteli privikrat vsi v čolne, ker s bile kroglice iz ruskih topov vedno bližje. Ko smo pa drugokrat čez reko peljali, so že padale kroglice blizu nas v vodo. Jaz sem bil na krmilu. Nekaj metrov od mene je padla granata, da sem bil ves mokar. Hvala Bogu, da je bila voda globoka čez 5 metrov. Ruska granata nam ni nič škodovala, namreč ko se je na dnu Visle razpočila. Tako smo srečno nemške vojake čez vodo spravili. Bili so nam zelo hvaležni, nam avstrijskim pionirjem. Nemški časniki so nas obdarovali s cigaretami.

Kmalu nato pa smo se umaknili na hrib, v o-kope. Naenkrat zagledamo krdece vojakov bežati proti bregu, kakor poprej onih 400 Nemcev. Hitro pogleda poročnik skozi daljnogled in spozna, da so to nemški vojaki. Poveljnik pravi: Delo je zelo nevarno, pa junaško! Fantje, izkažimo se, da smo hrabri avstrijski pionirji! Kdo hoče prostovoljno te Nemce rešiti s čolni? Priskočilo je 12 pionirjev k poročniku in so leteli kolikor so jih noge nesle proti vodi in že so se peljali čez Vislo. Kar opazi ruska artilerija na drugem bregu naše hrabre pionirje. Začela je strašno streljati na naše vrle junake. Kakor toča so padali šrapneli in granate okoli njih. S hriba smo opazovali to junaško igro. Kar strmeli in prosili Boga, da bi rešili naše tovariše iz tega strašnega položaja. Bil sem uslišan. Komaj so se pionirji in Nemci pripeljali na našo stran, že so bili kozaki pri vodi na oni strani. Do solz ginjenja so se nemški vojaki od veselja nam zahvaljevali, da smo jih rešili smrti, ali ruskega ujetništva. Nemcev je bilo 40 mož. Čez tri tedne je bilo onih 12 pionirjev, ki so rešili Nemce, obdarovanih s srebrnimi kolajnami prve vrste. Bilo je devet Slovencev in pa 3 Nemci. Cela naša pionirska stotnija je bila pohvaljena od nemškega kornega poveljnika in od našega presv. cesarja, da smo rešili 440 nemških vojakov iz tako nevarnega položaja.

Dne 9. septembra je zopet dobila naša stotnija povelje, da mora na drugem hribu narediti okope za topove. Hitro smo odkorakali na dotično mesto. Pol ure od tam je stala naša baterija in dosti drugih vozov s strelivom in žvežem. Ko smo že nekaj časa kopali, zagledamo, da se pomika neka sovražna armada na drugem hribu proti nam. En čas smo mislili, da je to nemška armada. Drugi so zopet rekli, da je ruska. Poslednji so imeli boljše oči. Posebno konjeničstvo se od našega težko razločuje, ker je precej enako naši, nemški in ruski.

Čez nekaj časa prileti od tiste strani granata. Sedaj smo pa hitro spoznali, da je sovražnik. Našega modrovanja je bilo konec. Kakor blisk smo spustili lopate in puške v roke. V eni minuti smo bili že v bojni vrsti in razvila se je huda bitka. Rusov je bilo okoli 3000, imeli so 12 topov, strojne puške in dosti konjeničstva. Nas je bilo 300 pionirjev in pol stotnije saperjev, vsega skupaj okoli 500 mož, s 4-topovi, brez strojnih pušk. Začeli smo streljati na so-

Naјnovejša poročila se nahajajo pred inserati.

vražnika s tako silo, da se je moral ustaviti. Tudi na nas so leteli šrapneli, posebno na našo baterijo. Marsikateri naš junak se je zgrudil. Posebno sovražnikove strojne puške so sipale na naš silni ogenj. Pa hvala Bogu, malo previsoko so merili ruski tekmeči.

Strojne puške so dandanes najpogubnejši ogenj. Kamor te kroglice priletijo, tam je cela bojna črta uničena. Tako smo se borili dobro uro. Tedaj sem videl, da so ruski vojaki slabi junaki. Niso si upali naprej. Bilo jih je petkrat več kot nas. Še nazaj so se pomikali. Na desnem krilu so hoteli kozaki prodreti, pa smo jih hitro zavrnili. Sedaj nam je prišel naš infanterijski pešpolk štev. 31 na pomoč. Pionirji smo morali nazaj k našemu kornemu poveljništvu. Naš stotnik si je pridobil srebrni zaslužni križec, moštvo pa najvišjo pohvalo, ker je tako malo krdelec poldruge uro zadrževalo petkrat močnejšega sovražnika. S tem smo rešili našo baterijo in zadosti vojnega gradiva. Ako bi mi imeli toliko vojakov, kakor Rusi, bi se Slovenci že davno v Petrogradu izprehajali.

Pozdrave in veselo Novo leto želi pionir Andr. Vineek, 3. stotnija, 3. pionirski bataljon.

Kako smo se vozili v bolnišnico.

Anton Bezjak, služil pri 97. pešpolku v Trstu, doma pri Sv. Marjeti v Samušanih piše:

Ljubi starši! Že deset dni sem bil neprenehoma v ognju. In na dan 28. oktobra so se vsipale na nas kroglice, granate in šrapneli, kakor toča, ki prihrumi v najhujši nevihti. Tudi mi smo odgovorili s tako silnim ognjem, da ni bilo videti nič drugega, kakor goreče nebo, ki se je žarilo nad nami. Velikanski ognjeni bliski so šumeli po zraku. Mene in tudi več prijateljev je zadelo. Težko, zelo težko, smo zapustili svoje prijatelje v bojni črti. Klicali smo jim: „Bratje, držite našo ljubo domovino, da bo stala tako močna, kakor skala katoliške cerkve! Imejte zaupanje, da boste zmagali. Z znamenjem sv. križa pojdite še nadalje proti sovragu!“

Težko smo pričakovali vozičkov, ki so nas odpeljali. Tri ure smo se vozili na vozovih. Tisti, ki nismo bili ranjeni na nogah, smo šli zraven vozičkov, da smo prepustili večji prostor tistim, ki so grozno vzdihovali od prevelikih bolečin. Popoldne ob treh smo se pripeljali na kolodvor, potem čakali vlaka do drugega jutra. Ko smo se naložili v vlak, smo oddrdrali vedno dalje in dalje po ogrski zemlji. Še le peti dan smo se pripeljali v bolnišnico. Med vožnjo je eden izmed ranjenecv izdihnil svojo dušo. Bil je slabo obvezan in mu je izšlo iz ust: „Srečno! Fantje, držite se, jaz umiram!“ Zima je bila na bojišču tako huda, da vam ne morem popisati, kako nas je zeblo. Na dan 5. novembra smo se pripeljali v bolnišnico Mezokövesd na Ogrsko. Iz srca me veseli, da imam še tukaj svojega znanega prijatelja J. Hudžarja iz Formina. Težko nama je, da si ne moremo nič dogovoriti med ogrskimi strežniki. Le pozdravčki iz naše slovenske zemlje nas razveselijo.

Tisoč iskrenih pozdravov pošiljam vsem domačim, botri in tetici Ožinger, častitemu g. katehetu in častitemu g. župniku ter želim vselej božične praznike in srečno Novo leto! Na svidenje!

Iz dnevnika slovenskega vojaka.

Kot star prijatelj „Slovenskega Gospodarja“ si ne morem kaj, da ne bi bralcem cenjenega lista napisal par vrstic iz svojega dnevnika v vojski.

Bilo je dne 28. avgusta ob 8. uri zvečer, ko je izstopil naš prvi maršbataljon 47. pešpolka po štiri-dnevni vožnji na postaji Vanki okoli 15 km severno od Lvova. Našli smo tam prve ranjence, ki so napolnili postajo. Bili so ranjenci prvega spopada od 26. avgusta. Njih krvava obleka in rane ter okrvavljeno orožje nas je nekako neprijetno dirnilo, tako, da se je nekaterim izvil vzdih: „Bog nam pomagaj!“ Korakali smo potem celo noč in še celi drugi dan ter tako ob 4. uri popoldne dospeli v bližino naše bojne črte. Ko smo kuhali svoje konzerve, so nas že pozdravljale ruske kavke — šrapneli in granate, ki so udarjale nekaj metrov nižje pod našimi tovariši v hrib tako silno, da se je tresla zemlja kot ob močnem potresu. Naša artilerija — 2. baterija — jim je odgovarjala, a je silno trpela od ruskih krogel. Noč se približala, precej se je že stemnilo, ko zaukaže naš podpolkovnik, da se naj vsaka stotnija zase spusti v teku po strmih gozdu navzdol in potem na prednji hrib, našim polkom na pomoč, da se tam zarijemo v okepe. Med tem potom hitimo skozi že gorečo vas, kjer nas ob ognjenem svitu zapazijo Rusi ter začno streljati, kot bi sipal orehe na boben. Kroglice so brenčale, kakor bi se rojile čebele in že so se slišali posamezni vzdihli zadetih, ko zagledamo nekaj belega v črni temi: bilo je pokopališče z belimi kamnitimi križi, za katere se hitro poskrjimo. Nisem še čepel dobro minuto za križem, in „čap“, že se razbije kroglica ravno v sredi križa pred menoj, da se je kar razdrobil. Hvala Bogu, si mislim, dobro me je obvaroval.

Nismo dolgo čepeli tam, ko dobimo povelje: „Naprej, na grič!“ Sopihaajo smo ga kmalu dosegli. Grozen prizor se nam je nudil od tam. Pred gričem se je razprostirala proti severu in zahodu obširna ravnina,

posuta z dolgimi vasmii, ki so bile vse v ognju, da je bila videti cela ravan kakor skupno goreče morje. Živina je strahovito tulila v gorečih hlevih, ljudje so beželi kričali, otroci jokali. Ruska artilerija pa je streljala pri gorečih vaseh venomer. Kar po 10 topov se je naenkrat sprožilo, da je treskalo in se treslo hujše, kakor v najhujši gromoviti nevihti. V grozni sliki se nam je kazala vsa grozovitost vojske in Rusov, ki niso prizanašali nobeni koči, da bi je ne požgali. Tega strahovitega prizora v oni noči ne pozabim, če bi živel tudi še sto let.

Med tem pa smo mi pridno kopali in rili po zemlji, delali smo dolge rove celo noč, da je v nedeljo, dne 30. avgusta izgledal ves grič kakor trdnjava. Misli smo: Tukaj nas pa Rusi ne bodo pregnali, če nečemo pocepiti s krvavimi glavami pred nami v ravnini; ali prišlo je drugače! Na vse zgodaj so začeli bruhati ruski topovi ogenj na nas s tako silo, da je prutilo zaporedoma kar naenkrat po 6—18 granat in šrapnelov, ki so sejali svinčeni fižol po naših vrstah.

Tako smo prebili vso nedeljo, ne da bi imeli posebno velikih izgub, ker nam šrapneli v strelskih jarkih niso mogli do živga, le če je zadela kaka granata naravnost v jarek, je bilo ubitih navadno do pet mož. Noč od 30. do 31. avgusta je bila precej mirna.

Napočil je 31. avgust. Začuden se oziramo na postojanke, kjer je bila prejšnji dan naša artilerija, — bile so prazne. Artilerija je dobila po noči povelje, da se mora umakniti nazaj. Bilo se je namreč bati, da nas ne zajamejo Rusi; ker na levi in desni strani ravnine se je razprostiral v južni smeri proti Lvovu obširni gozd in pas, v katerem so Rusi prodirali z vso silo z velikansko premočjo, hoteč našo divizijo na onem griču ob obeh krilih obkoliti in zajeti. Naša naloga je torej bila, zadržati sovražnika tako dolgo, da se more naša artilerija še o pravem času umakniti. V jutranjem mraku že vidim na obeh straneh zaporedne vrste Rusov v toliki množini, kot bi razdrli velik mravljinjec. Začnemo streljati ali izdalo ni nič; če smo Avstrijci sprožili 10 pušk, priletelo je nazaj 100 ruskih krogel. Rusi se približajo na 100 korakov, ko nam znanjka streliva. Rusi so to takoj zapazili ter se pripravili na splošen naskok. Kaj sedaj storiti? Tudi mi nasadimo bajonete ter se pripravimo prodati svoje življenje kolikor mogoče drago za milo nam domovino. Že stojimo le še kakih 80—100 korakov drug drugemu nasproti, kažoč si brušena bodala, ko pride povelje: „Iz jarkov ven in nazaj!“ Nespretno bi bilo, se ustavljati več kot 20-kratni ruski premoči. To bi pomenjalo toliko, kot samomor. A kaj se je začel za nas še le pravi pekel. Frčale so ruske svinčence kot gosta toča za nami. Tudi mi smo imeli poprej v jarkih nekaj izkušenj, jiti pa je bilo tako težko, da smo se prostem, opadala čez tretjina. Marsikateri moj prijatelj-tovariš je, zadet od kroglice, klical: „Jezus! Marija! Pomagajte prijatelji!“ Ali kdo bi mu mogel pomagati v tem divjem teku, ko je moral vsak sam biti zadovoljen, da je odnesel še živ svoje pete. Hteli smo dobro uro nazaj, kjer smo se zopet zbrali ter položili ranjence v neki hlev, kjer smo je morali, se zopet umikajoč, zapustiti nemili usodi. Nismo še bili do 700 korakov od onega hleva, ko so že udarjali vanj šrapneli. Nedolgo in že je bil hlev s ranjenci v ognju. Kaj se je zgodilo z ubogimi našimi ranjenci, si lahko predstavljate, dragi bralce, sam. Opravičeno so se mi vzbujale ob takih prizorih misli na besede v litanijah: Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!“

Vsem prijateljem in tovarišem veselo novo leto!
Ivan Šerbinek,

Rusi se dajo mirno ujeti.

Vojak A. J. od Sv. Križa na Murskem polju, ki je bil od časa mobilizacije pri trdnjanskem topničarskem polku v Poli, je pisal dne 10. decembra svojim starišem sledeče pismo:

Predragi mi domači! Gotovo ste v skrbah za me, ker vam že več časa nisem pisal. Tukaj, odkoder Vam pišem, smo že pet dni in kakor je razvidno, ostanemo še delj časa tukaj. Naš kraj je blizu božje poti Marija Čenstohovska. Tukaj že slišimo, kako da streljajo s topovi na Ruse. Po dnevu se pokanje še manj sliši, po noči pa streljajo tako, da je sam strel in blisk. Strojne puške pojejo smrt, da je strašno slišati. Od Rusov nismo daleč proč, kakih 6 km. K nam sem še hvala Bogu ni več kakor en šrapnel priletel, ki pa se je kakih 150 m pred našo baterijo razpočil in tako nam ni nobene škode naredil. Zemlja je tukaj sestavljena iz samega peska, ceste, kot si sami lahko predstavljate, so skrajno slabe, vozi se z največjo težavo. Posebno naše težke havbice (zdaj sem pridjan k težkim havbicam) le težko spravimo naprej. Hiše so tu večinoma lesene. Mrzlo še tukaj po mojem mnenju ni bolj, kakor pri nas na domu. Tudi snega še ni, Solnce nas čudno vara. Zdi nam se, da tam, kjer pri nas zahaja, tam tukaj izhaja. Spimo tukaj na prostem. V zemljo se skopljemo jama, pokrije se s smrekovimi vejami, ker imamo blizu lep gozd in toča je gotova. Seveda ni tako toplo, kakor ob zimskem času pri nas doma za pečjo. Po noči kurimo, da se povsod žari. Setve so precej lepe, ali le škoda, da so večinoma uničene. Vinogradov tukaj ni. Kupiti tukaj ne moremo nič, za jesti ni dobili nič. Na Poljskem je za prebivalstvo kruh nekaj zelo dragega, ker ga nimajo nikjer. Izjemoma se dobi le kuhan čaj. Nekaj od naših si je hodilo predvčeraj od ruskih vojakov krompirja „izposoditi“, imajo ga namreč od nas mnogo zakopanega. Pri tem so ujeli naši pol Rusov. Kakor se mi zdi, se namreč Rusi radi da-o

ujeti. Kakor pravijo infanteristi, ki vsaki četrti dan gredo na stražo, pridejo avstrijske in ruske patrulje zelo blizu skupaj in pri tem se čisto mirno pogovarjajo. Naš vojak Rusu postreže s cigaretami, oni pa mu da rozeto raz kapo, ali pa gre kar z našimi v naš tabor.

Kakor sem že prej omenil, je tukaj zelo slabo, ker se nič ne more kupiti, še vođa težko dobimo tu. Da bi se vojaki umivali in prali, to še pa misliti ni, torej ni čuda, da vojaki, ki so že več tednov pred nami tukaj, polni mrčesov. — Na vse sem pripravljen, kakor je božja volja.

Prisrčno Vas vse morebiti zadnjikrat pozdravlja Vaš Alojz.

Boj za peč.

Bilo je pri Kakalarszewem v Galiciji. Zakopni jarki sovražnih prednjih straž so bili oddaljeni med seboj samo kakih 300 m. Sredi med temi zakopnimi jarki je stala hišica, v tej hiši pa velika železna peč. Vreme je bilo mrzlo in vojaki v zakopnih jarkih so se tresli mraza. Med njimi pa niša in v hiši velika železna peč. Toda to peč dobiti iz hiše ni bilo lahko. Tudi Rusi so imeli poželenje po njej. Ko so naši vojaki poskusili, poslati patruljo v hišo, ki naj bi vzela peč iz nje, so začeli Rusi strašno streljati. Rusom je bilo prav tako mrzlo kot našim vojakom in tudi oni so si želeli, dobiti peč v roke. — Naši so vseeno poskusili še enkrat boj za peč. Od obeh strani se je začelo streljanje, med tem pa so naši prišli do hiše, vzeli železno peč iz nje in jo odnesli v zakopni jarek. Vsa stvar bi bila pravzaprav smešna, da ni pri tem padlo 6 Rusov, na naši strani pa sta bila 2 ranjena.

Šest mrtvih in dva ranjenca — zaradi železne peči. To je boj v mrazu.

Dva Avstrijca streljala za stavo.

List „Berliner Post“ piše o naših avstrijskih vojaki: Avstrijski vojak je v resnici cel junak, kar se tiče poguma, odločnosti in neustrašenosti. Kdor ima priliko — tako nam piše nemški častnik, ki se udeležuje vojske na avstrijski strani — opazovati dan za dnevom vrline avstrijskih vojakov, ta se mora naravnost čuditi, kaj avstrijski junaki s svojim živahnim nastopom vse dosežejo. Svest si svojih dolžnosti, ne gleda avstrijski vojak ne na levo, ne na desno, ampak s krepko voljo premaga vse vojskine težave, če so tudi še tako hude. Avstrijec na vojski ohrani svojo veselo razpoloženje in tudi v bližini smrti ne postane žalosten. O avstrijskem vojaku bi se lahko reklo z velikim nemškim državnikom iz leta 1870: „Naš vojak je vreden, da se ga poljubi!“ O bitki pri Lvovu se pripoveduje stedeči zanimivi dogodek: Vojaki so ležali v strelskih jarkih. Avstrijci so bili Rusom zelo blizu. Tedaj je opazil nek avstrijski častnik, kako sta dva avstrijska vojaka v najhujšem šrapnelnem ognju stopila iz okopov ter sta za stavo streljala na Ruse. Po vsakem strelu sta dajala drug drugemu denar — kro-ne. Častnik je vprašal, kaj to pomeni. Zvedel je, da sta streljala Avstrijca za stavo. Drug drugemu sta, predno je kateri oddal kak strel, pokazala Rusa, katerega naj podere s kroglo na tla. Vsak Rus je stal eno krono. In to se je godilo v najhujšem ognju. Če se je kak Rus le malo pokazal izza okopa, že ga je Avstrijec pokazal svojemu tovarišu, češ: „Tega le vzemi na muho!“ In strelec je moral zadeti. Kdor je izgubil stavo, je moral plačati globo. In tako je šlo naprej. Strelca sta zadevala vedno boljše. Dasiravno se je stava vršila v najhujšem ognju, vendar nobena sovražna krogla ni zadela katerega naših vrlih strelcev. Častnik je na zadnje naša junaka, dasiravno ga je njuna korajža izredno veselila, poklical in jima velel, naj se vrmeta v okop.

Otrok avstrijskega regimenta.

Neki častnik z Dunaja je prišel na svojih poizvedovanjih v zapuščeno vas na Rusko-Poljskem. Med gramozom podrte hiše je našel do trileta starega dečka, ki je začel, ko je zagledal častnika, na vsi moč kričati: „Rus! Rus!“ Mahal je z ročicami, kot da bi se hotel ubraniti častnika. Otroku se je poznalo, da je mnogo prestal. Častnik je poskušal dečka potolažiti in poizvedeti, kako mu je ime. Ko se je deček pomiril, ga je vzel častnik v naročje in ga nesel do postaje, kjer se je nahajal tren. Bil je to ljubeznjiv deček, toda zelo zanemaren. V laseh je imel polno golazni. Umili so ga in očedili.

Med tem se je raznesla med častniki novica, da je poročnik B. „ujel Rusa“. Vsi častniki so ga prišli gledat in se srčno smejali, ko so zagledali dečka, ki je veljal za „ujetega Rusa“. Prinesli so mu kruha, čokolade in drugo. „Ujeti Rus“ je postal kmalu ljubljeneec vseh. Napravili so mu posteljo s tem, da so v velik zaboj, v katerem so bile prej konzerve, dali slamo in odejo. Ta postelja je mlademu „Rusu“ dopadla.

Ker pa je bilo treba dati malemu tudi ime, so častniki sklenili, da naj bo krščen. Gospod kurat ga je krstil, častnik, ki ga je v vasi našel, pa je bil njegov boter. Dali so mu krstno ime Franc Jožef Viljem, priimek pa Vojska. Za krstno darilo so mu častniki kupili obleke, tako da izgleda mali deček sedaj prav dobro. Za igrarčo pa so mu vojaki preskrbeli kozo. Tako je postal mali deček ljubljeneec regimenta. Če se regiment seli, posade dečka v zaboj na voz, da se pelje z njimi.

Častniški zbor je sklenil, da bo pustil na stroške častnikov dečka vzgojiti.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, dne 30. decembra.

Na severnem bojišču trajajo boji z Rusi z nezmanjšano silo naprej. Celo na sveti večer in na sveto noč so vznemirjali naše čete s hudimi napadi. Naše čete so to Rusom posebno zamerile in odbijale so napade s tako silovitostjo, da so imeli Rusi velikanske izgube.

Ker je v zahodni Galiciji nastala nevarnost, da naši obkolijo Ruse, je ruski vojskovodja veliki knez Nikolaj Nikolajevič zelo pomnožil rusko armado v Galiciji. Vsled ruske premoči so se morali naši nekoliko umakniti in sicer v zahodni smeri proti Gorlicam (ki ležijo izhodno od Krakova), in v južni smeri na grebene karpatskih prelazov.

Vsled tega je še naša junaška posadka v Przemyslu vedno obkoljena. Po zrakoplovih prihajajo poročila iz trdnjave, ki pravijo, da se našim v trdnjavi prav dobro godi. Ruski napadi so slabotni, da jih naši prav lahko odbijajo. Posebno dobro služijo našim 30'5 cm topovi.

Na južno-izhodni strani Krakova smo se umaknili.

Dunaj, 29. decembra.

Avstrijski generalni štab uradno razglasi:

Ruska osma armada, ki je pred kakimi osmimi dnevi začela napadno nastopiti proti našim četam, ki so prodrle čez Karpate, je dobila svežih moči in se je ojačila po novih divizijah tako močno, da je bilo potrebno, da so se naša krčila umaknila na višine ob karpatskih prelazih in v prostor pri Gorlici (južno-izhodno od Krakova). Položaj na ostali naši bojni črti na severu radi teh dogodkov nič ne trpi.

Rusi tudi na božični večer niso mirovali.

Dunaj, 29. decembra.

Časnikar Roda-Roda poroča iz bojišča: Iz neuradnega vira sem dobil podrobne podatke o splošnem ruskem napadu, ki se je izvršil na sveti večer na avstrijske postojanke v srednji Galiciji. Naše čete so bile radi motenja božične noči tako razjarjene, da so s srčnimi protinapadi porazile velike sovražniške oddelke in so mnogo Rusov ujele. Rusi so bili vsled avstrijskega nenavadno silnega protinapada presečeni ter so navadno vrgli orožje proč in vzdigovali roke v znamenje, da se udajo. Ob 11. uri po noči je bil ruski napad popolnoma odbit. Dva do tri tisoč mrtvih sovražnikov je pokrivalo bojišče; ostali pa so se v divjem begu umaknili. Drugi večer (na Božič) so Rusi napad že zopet obnovili. Tudi takrat je trajala borba pozno v noč.

V Petrogradu si želijo miru.

Rimski „Giornale d'Italia“ javlja iz Petrograda: Neuspeh zadnje mogočne ruske ofenzive proti Avstrijem in Nemcem, ki naj bi bila prinesla odločitev, je najširše ruske kroge zelo razočaral. Pogajanja z Japonsko, tikajoča se udeležbe japonske armade na ruskih bojiščih, so ostala brezuspešna. Tudi na carskem dvoru samem se je pojavila mirovna struja, kateri načeljujeta carevna in grof Witte. Veliki knez Nikolaj pa je še vedno za brezpogojno nadaljevanje vojne.

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Maribor, dne 30. decembra.

Odkar je izšla božična številka našega lista, so se izvršile na našem balkanskem bojišču velike spremembe. Vsled našega zadnjega umikanja iz Srbije je cesar takoj poslal zaupno vojaško osebo na bojišče, da preišče vzroke našega umikanja. Dognalo se je, da je vrhovno vodstvo sicer imelo pred očmi glavni cilj vojskovanja, premagati sovražnika, da pa se ni oziralo na razne neizpremenljive težkoče v srbskem ozemlju. Armada vsled slabega vremena in slabih cest ni dobivala živila in streliva za seboj. Cesar je nato upokojil poveljnika balkanske armade, generala Potioreka. Na njegovo mesto je bil imenovan za poveljnika nadvojvoda Evgen. O njem gre glas, da je nadarjen častnik ter zelo blag in ljudomil človek. Kot načelnik Evgenovega generalnega štaba je imenovan feldmaršal-lajtnant Kraus. Ker je bil Potiorek tudi upravitelj Bosne in Hercegovine, je imenovan njegovim naslednikom general pl. Sarkotič, rodom Hrvat.

Obenem se je uradno razglasilo, da so Črnogorci že ob začetku vojske zasedli ozek pas Dalmacije južno od Kotora med Budvo in Špico ter ga še niso zapustili; da se Črnogorci nahajajo tudi na

obmejnem ozemlju Hercegovine, izhodno od Trebinja; in da se nahajajo Srbi na bosanskem ozemlju, jugoizhodno od Sarajeva, med Fočo in Višegradom, in da tudi takrat niso zapustili tega ozemlja, ko so naše čete začele zadnjič prodirati v Srbijo.

Črnogorci so se zadnji čas začeli živahno gibati na hercegovinskem in dalmatinskem ozemlju. O spopadih s Srbi ni nobenega poročila. Bržkone ima tudi Srbija polne roke dela, da na novo uredi svoje čete.

Rusi, Francozi in Angleži pošiljajo Srbom neprestano strelivo, živila in obleko. Tudi Grki podpirajo Srbe na vse mogoče načine.

Črnogorci napadajo.

Dunaj, 29. decembra.

Avstrijski generalni štab uradno poroča:

Na balkanskem bojišču so se začeli Črnogorci živahno gibati, njih gibanje pa je ostalo brezuspešno. Pri mestecu Trebinje (v Hercegovini) so naši brez posebnega napora odbili črnogorski napad na predozemlje trdnjave. Sovražna artilerija je morala obmolkniti. Črnogorska artilerija je obstreljevala tudi močno avstrijsko obmejno utrdbo v pokrajini Krivošije (v Dalmaciji nad Kotorom). Ves trud in napad Črnogorcev je samo ob sebi umevno ostal brez uspeha.

Laži o Sarajevu.

Nekateri širijo okoli laži, da je Sarajevo obkoljeno. Da so te govorice lažnjive, priča najbolj dejstvo, da časopise iz Sarajeva vedno redno dobivamo.

Srbija proti Bolgariji.

Bolgarija si je kupila podonavske parnike, da bi spravila že pred vojsko v Avstro-Ogrski naročeno municijo domov. Srbija pa je sedaj prepovedala Bolgariji, da bi peljali njeni parniki municijo po Donavi, češ, da je v Donavi preveliko min. Na Bolgarskem je vsled tega nastalo velikansko razburjenje. Vsi listi brez razlike strank zahtevajo, naj Bolgarija prevoz izsili.

Srbija potrebuje pomoči.

Petrogradski list „Reč“ piše: Srbski uspehi v sedanji vojski niso tako izraziti, da se Rusiji ne bi bilo treba več brigat za svojega srbskega zaveznika. Tako so se izrazili merodajni vojaški strokovnjaki, ki jim je sedanji položaj v Srbiji dobro znan. Ko se bo napadalo prodiranje v Srbijo (po avstrijskih četah) zopet obnovilo, Srbija ne bo več v stanju, se upirati napadu, ker ji bo zmanjkalo najpotrebnejšega vojnega gradiva in ker je srbska armada že močno izmučena in so njene moči že skoro popolnoma izčrpane. Srbija potrebuje nujne pomoči od zunaj, a se v tem oziru ne more zavesti ne na Grčijo, ne na Rumunijo, še manj pa na Bolgarijo. Rusija pa radi vojske z Avstrijo in Nemčijo nima rojenih sil na razpolago, da bi šla z njimi Srbiji na pomoč.

Nemško-francosko bojišče

Maribor, dne 30. decembra.

Francozi in Angleži so svoje veliko upapolno prodiranje proti nemškim postojankam prav drago plačali, kajti izgubili so okrog 200.000 mož, a uspehov niso dosegli prav nobenih. Nemci so povsod odbili njihove napade, na mnogih točkah pa celo napredovali. Glavni sunek proti Nemcem se je izvršil pri mestu Chalons sur Marne, torej na središču nemške armade. Če bi se bilo Francozom posrečilo, tu prodreti nemške vrste, bi bila nemška armada ločena v dve skupini, kar bi povzročilo, da bi se morala cela nemška armada umakniti iz sedanjih postojank.

Francija si želi miru.

Bruselj, 29. decembra.

Iz Pariza se poroča, da so se razni francoski poslanci v svojih razgovorih na hodnikih francoske poslanske zbornice izrazili, da si prebivalstvo onih francoskih pokrajin, katere so zasedle nemške čete, močno želi miru. Poslanci so javno povedali vladi, da se trajno ne bodo mogli ustavljati nevarnemu razpoloženju volitev, katere zastopajo.

Turčija-Rusija-Anglija-Francija.

Maribor, dne 30. decembra.

Kakor na evropskih bojiščih, tako tudi na rusko-turškem bojišču v Kavkazu slabo vreme zaдрuže vojevanje. Turška uradna poročila vedno poročajo o uspehih turškega orožja. Posebno na desnem ruskem krilu (ob Črnem morju) so Turki glasom uradnih poročil že dokaj daleč udri na rusko ozemlje. Batum bo baje kmalu v turških rokah. — Na Črnem morju se je vršil dne 17. decembra spopad

med 17 ruskimi in 1 turško ladjo. Turki so potopili 2 manjši in poškodovali večjo rusko ladjo, kar je pač znamenje, da mora biti rusko črnomoško brodovje zelo slabo. — Pred Dardanelami straži sedaj 40 angleških in francoskih ladij. Pričakuje se, da bo brodovje prihodnje dni zopet z vso silo začelo obstreljevati oba bregova Dardanel. Rusi, Angleži in Francozi se že med seboj prepirajo, čegave bodo Dardanele in Carigrad, ko bo enkrat Turčija poražena. — Na bojišču v Egiptu se ni zgodilo kaj posebnega. Dva angleška čolna sta zopet poskusila izkrcati v Akabi čete za boje ob Sueškem prekopu, pa so jim Turki preprečili izkrcanje. — „Sveta vojska“ se posebno v Maroku zelo širi.

Italija.

Italija v Albaniji.

Italija je zasedla važno albansko mesto Valon. Ali za stalno ali samo mimogrede, ni razvideti iz albanskih uradnih poročil. Po zvezni pogodbi, ki obstoji med Avstrijo in Italijo, bi se to ne smelo zgoditi, kajti v pogodbi stoji, da morata na Balkanu obe državi postopati v vsaki zadevi sporazumno. Mi ne uvidimo razloga, zakaj ne smemo o Italiji pisati in govoriti popolne resnice. V Italiji smejo časniki celo z lažmi hujskati proti Avstriji, a mi moramo molčati in ne smemo ljudstva pripravljati, da se, kadar bo treba, brani proti vsem sovragom naše Avstrije. Z zavzetjem Valone obvladuje Italija Otrantsko ožino in z njo celo Jadransko morje.

Nove čete v Italiji.

„Tagespost“ javlja iz Berna: Preko Pariza poročajo, da je postavila Italija nove artilerijske in infanterijske polke. Tudi bo pomnožila število svojih gorskih čet (alpincev).

Ponanjkanje žita v Italiji.

Vsa italijanska javnost se bavi z vprašanjem o pretečem ponanjkanju žita. V „Corrispondenzi“ izražajo razni poslanci svoje mnenje. Poslanec Agnesi se boji, da bo Italija že aprila, maja in junija 1915 brez žita, ako se vladi ne posreči zagotoviti trgovini z žitom svobode. To se naj zgodi v sporazumu z angleško vlado, ki sedaj uvoz žita v Italijo nadzoruje in ovira, ker se boji, da gre umogo žita, namenjenega za Italijo, na Nemško. Tudi poslanec Benaglio toži, da je uvoz pšenice čedalje težavnejši, vsled česar rastejo cene neprestano. Poslanec Cassin priporoča, naj nakupi vlada večje množine žita v Ameriki ter poskrbi sama za prevoz. Poslanec Fumarola pravi, da se cene žitu v Apuliji neverjetno dvigajo; priporoča nakup v Ameriki in na Rumunskem po državi, ki naj odda potem žito občinam in gospodarskim združenjem, katere naj posredujejo pri prodaji žita zasebnikom. Poslanec Legnani trdi, da Švica v Genovi preklada znatne množine žita v prehodnem prometu; to žito da gre na Nemško. Tako postopanje da le škoduje nepristranosti Italije.

Uspeh avstrijskega brodovja v Adriji.

Francoski podmorski čoln „Curie“ se je — dneva nam uradno poročilo ne pove — približal našemu obrežju pri Poli. Vozil je za neko jadralno, ki je dobro poznala morje ter se tako ognil voem minam. Pred Polo se je še enkrat vzdignil, da se pripravi na napad. Toda to je bila njegova poguba. Naše skrbne obrežne baterije so ga zapazile in začele obstreljevati. Čoln je kmalu izginil na dno morja.

Drug uspeh je priboril avstrijskemu brodovju naš podmorski čoln XII, kateremu poveljuje poročnik linijske ladje, Egon Pesch. Dne 21. t. m. dopoldne je zapazil v otrantski ožini (kjer prehaja Adrija v Sredozemsko morje) francosko brodovje, obstoječe iz 16 velikih ladij. Pogumno se je zagnal proti sovražniku, ga napadel in dvačrat zadel ladjo, na kateri se je nahajal poveljnik francoskega brodovja, viceadmiral Boue de Lepeyrer. Ladja je močno poškodovana. Vsa avstrijska javnost je vsled junaškega čina naših mornarjev polna zanosa in navdušenja.

Pogodba med Bolgarijo in Rumunijo.

Carigrad, dne 29. decembra.

Carigradski „Osmanischer Lloyd“ poroča iz zanesljivega vira, da je prišlo do sporazuma med Bolgarijo in Rumunijo. Glede podrobnosti sporazuma poroča omenjeni list sledeče: Rumunija je priznala Bolgariji, da naj Bolgarija v času, ki ga bo smatrala za primerne, udeležiti svoje namene glede Macedonije. Obe državi sta se nadalje v tem zedinili, da se mora vsak predlog gotovih velesil naznaniti drugi državi, da se onemogoči vsaka diplomatska dvoigra. V gospodarskem oziru sta se dogovorili, da morata obe državi skrbeti, da varstvo plovbe po Donavi ne bo trpelo nobene škode. Tudi glede neoviranega železni-